

Vlaams
Parlement

ingediend op **745** (2015-2016) – Nr. 2
3 juni 2016 (2015-2016)

Verslag van de hoorzitting

namens de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media
uitgebracht door Caroline Bastiaens en Cathy Coudyser

over de nota van de Vlaamse Regering

ingediend door minister Sven Gatz

over sociaal-cultureel volwassenenwerk

over de conceptnota voor nieuwe regelgeving

van Bart Caron

ter voorbereiding van een nieuw decreet
inzake sociaal-culturele participatie
en sociaal-cultureel volwassenenwerk

over de conceptnota voor nieuwe regelgeving

van Marius Meremans

inzake een nieuw decreet
betreffende sociaal-cultureel volwassenenwerk

over de conceptnota voor nieuwe regelgeving

van Yamila Idrissi, Katia Segers en Tine Soens

betreffende krachtlijnen voor
een sterker Vlaams decreet Sociaal-Cultureel Werk

en over het verzoekschrift over besparingen in de
sociaal-culturele sector en de gevolgen voor personen
met een beperking

Samenstelling van de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media:

Voorzitter: Bart Caron.

Vaste leden:

Cathy Coudyser, Marius Meremans, Ann Soete, Wilfried Vandaele, Miranda Van Eetvelde, Herman Wynants;

Caroline Bastiaens, Karin Brouwers, Sabine de Bethune, Joris Poschet;

Lionel Bajart, Jean-Jacques De Gucht;

Yamila Idrissi, Katia Segers;

Bart Caron.

Plaatsvervangers:

Kathleen Krekels, Bart Nevens, Ludo Van Campenhout, Karl Vanlouwe, Manuela Van Werde, Peter Wouters;

Cindy Franssen, Tinne Rombouts, Koen Van den Heuvel, Johan Verstreken;

Rik Daems, Francesco Vanderjeugd;

Tine Soens, Freya Van den Bossche;

Imade Annouri.

Documenten in het dossier:

745 (2015-2016) – Nr. 1: Nota van de Vlaamse Regering

497 (2015-2016) – Nr. 1: Conceptnota voor nieuwe regelgeving

513 (2015-2016) – Nr. 1: Conceptnota voor nieuwe regelgeving

735 (2015-2016) – Nr. 1: Conceptnota voor nieuwe regelgeving

INHOUD

1. Toelichting namens de FOV	5
2. Toelichting namens 15000.be	9
3. Tussenkost van Yamila Idrissi	11
4. Tussenkost van Marius Meremans	11
5. Tussenkost van Caroline Bastiaens	11
6. Tussenkost van Tine van der Vloet	12
7. Tussenkost van Bart Caron	12
8. Antwoorden namens de FOV	13
9. Antwoorden namens 15000.be	14
10. Toelichting door Lode Vermeersch	15
11. Toelichting door Frank Cockx	17
12. Toelichting door Fred Dhont	18
13. Tussenkost van Marius Meremans	21
14. Tussenkost van Yamila Idrissi	21
15. Tussenkost van Caroline Bastiaens	21
16. Tussenkost van Bart Caron	21
17. Antwoorden van Fred Dhont	22
18. Antwoorden van Frank Cockx	23
Gebruikte afkortingen	25

Op 28 april 2016 werd de nota van de Vlaamse Regering over sociaal-cultureel volwassenenwerk (*Parl.St.* VI.Parl. 2015-16, nr. 745/1) toegelicht in de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media door Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Jeugd, Media en Brussel. Ook de conceptnota's voor nieuwe regelgeving inzake sociaal-cultureel volwassenenwerk van Bart Caron (*Parl.St.* VI.Parl. 2015-16, nr. 497/1), Marius Meremans (*Parl.St.* VI.Parl. 2015-16, nr. 513/1) en Yamila Idrissi, Katia Segers en Tine Soens (*Parl.St.* VI.Parl. 2015-16, nr. 735/1) werden toegelicht door de indieners.

Vervolgens organiseerde de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media op 12 mei 2016 een hoorzitting met actoren uit het sociaal-cultureel volwassenenwerk, en met de indieners van het verzoekschrift over besparingen in de sociaal-culturele sector en de gevolgen voor personen met een beperking.

1. Toelichting namens de FOV

Koen Trappeniers, voorzitter van de werkgroep Vormingsinstellingen, geeft uitleg bij de beproefde aanpak van de FOV, met uitgebreide informatie van de sector en de leden, en intensieve gesprekken in de maandelijkse werkgroepvergaderingen, de raad van bestuur, met afstemming tussen beide. Als thema's of standpunten moeilijker zijn, zoekt en verkent de federatie openingen. De federatie toetst ook ideeën over de toekomst van het sociaal-culturele werk. Zo zoekt en creëert de sector, ondersteund door de professionele staf van de FOV, naar draagvlak, bijvoorbeeld voor het geplande ontwerp van decreet.

Nog voor de verkiezingen heeft de sector een grondige evaluatie gemaakt van het huidige decreet. Met een eigen methodiek heeft de sector daarop richting-aanwijzers opgesteld. Het Vlaams Parlement heeft die al in juli 2015 ontvangen. Deze week start de derde fase met de lancering van een website die niet de volledige conceptnota van minister Sven Gatz maar vooral de invalshoek van de beoordeling, de sancties en de subsidies onder de aandacht brengt. De website is vooreerst bedoeld om de leden goed te informeren en zal voortdurend aan de evoluties en inzichten aangepast worden, vooral vanuit de invalshoek van de organisaties. In een eerste fase wordt er ook een enquête aan gekoppeld: op drie werkdagen is die al door een honderdtwintig leden-organisaties ingevuld. De cijfers zijn dus meer dan representatief en dienen als basis voor de verdere presentatie.

Dirk Verbist, directeur van de FOV, benadrukt vooraf het belang van sociaal-cultureel werk, dat veel betekent voor de kern van de samenleving in de diverse uithoeken van Vlaanderen. De organisaties staan niet alleen op de maatschappelijke maar ook op de politieke kaart: de minister wil de sector herbevestigen en waarderen en de auteurs van de andere conceptnota's zijn het daarmee eens. Omdat de tijd beperkt is, zal hij de conceptnota van de minister als rode draad nemen van zijn uiteenzetting. De raad van bestuur heeft echter ook de andere conceptnota's uitgebreid besproken. Het doel en de uitgangspunten voor een nieuw ontwerp van decreet, die de minister in zijn conceptnota en toelichtingen formuleert, oogsten nogal wat waardering in de sector: 85 percent van de respondenten van de enquête is het eens met het civiele perspectief, vertrouwen boven verandering, minimale planlast en optimale werkingsvrijheid. Een aantal respondenten heeft geen mening en een heel klein aantal is het er niet mee eens. Die uitgangspunten worden trouwens vertaald in andere aspecten van de conceptnota: de omschrijving van het doel, de rollen en de functies, het landelijke accent, de organisatievorm, de functiemix en het idee van één in plaats van vijf voortgangsrapporten.

De minister omschrijft in zijn conceptnota het werkingsterrein echter nogal conserverend. Bepaalde passages uit andere conceptnota's bieden kansen om de buitengrenzen wat te verleggen. Een meer toekomstgerichte aanpak zat trouwens ook in de richtingaanwijzers van 2015. De spreker speelt een filmpje af waarin An

Macharis, directeur van Vormingplus Citizenne, vraagt om het ontwerp van decreet over sociaal-cultureel volwassenenwerk te laten sporen met de interne staats-hervorming, de eventuele overheveling van de provinciale middelen 2017-2018 naar Vlaanderen en de rol die de Vlaamse overheid wil spelen ten aanzien van het burgerinitiatief dat bovenlokaal is. De aparte regiospecifieke plaats die de minister geeft aan de Vormingsplussen vindt de FOV een goede zaak.

Uit een onderzoek van drie jaar geleden bleek dat 74 percent van de sociaal-culturele organisaties op een duurzame en continue manier internationaal werken, ongeveer evenveel percent wou dat blijven doen. Het is betreurenswaardig dat de conceptnota van de minister dat internationale terrein niet benoemt. De nota van Bart Caron doet dat wel. Terloops vraagt de spreker een veilige, duidelijke regeling voor staatssteun, zodat Europa geen bezwaren maakt.

De ministeriële conceptnota legt de nadruk op intersectoraal werken en in mindere mate op intergenerationeel werken. De sector is daar nochtans uitgebreid mee bezig. Het maakt deel uit van de kern van missiegedreven organisaties om op vele manieren te proberen om in levens van mensen, voorzieningen, actoren en beleidsvelden binnen te geraken om hun missie te realiseren. De conceptnota maakt een afbakening tot de vrije tijd op basis van twee concepten: finaliteit en tijd. De minister verwacht dat de organisaties grotendeels activiteiten voor de vrije tijd aanbieden, en slechts uitzonderlijk activiteiten buiten de vrije tijd. De enquête leert dat 70 percent van de respondenten activiteiten buiten de vrije tijd aanbiedt. Voor 55 percent is dat zelfs meer dan 10 percent van hun werking. Voor 82 percent van die laatste groep is de huidige formulering niet hanteerbaar of minstens heel onduidelijk. Wat is vrije tijd immers in een wereld van arbeidsflexibiliteit? De grenzen van de vrije tijd worden steeds vager. Dat illustreren bijvoorbeeld ook de talrijke discussies over de vermaatschappelijking van de zorg. Om hun missie te realiseren, moeten organisaties op diverse geledingen van de samenleving inbeuken. Zo moet wie drempels van een inclusieve samenleving wil slechten, ook bedrijven en voorzieningen bewerken.

Met de finaliteitsdimensie kan de sector wel verder. Organisaties mogen dan niet uitsluitend in de vrije tijd werken, maar kunnen hun werking verantwoorden vanuit de sociaal-culturele dimensie. Ook de tijdsdimensie kan wel op een of andere manier gehanteerd worden, maar als er enkel uitzonderlijk buiten de vrije tijd mag gewerkt worden, wordt de sector vijftien tot twintig jaar terug in de tijd geworpen.

Volgens 71 percent van de geënquêteerden is het expliciet erkennen van de voorportaal- of toeleidingsrol een belangrijke meerwaarde en dan vooral voor organisaties die categoriaal met, voor en door kansengroepen aan de slag zijn. Dat idee wordt breed gesteund bij alle werksoorten en verschijningsvormen.

Kortom, de basisintenties van de minister en de andere conceptnotaschrijvers sporen in belangrijke mate. Mits er nog wat aan de grenzen geschaafd wordt, is een toekomstgerichte en offensievere positionering van de sector mogelijk. De opties voor operationalisering en het uiteindelijke beleidskader bevatten echter veel haken en weren, die én onvoldoende aansluiten bij de basisintenties én zelfs niet de beoogde impact op de sector zullen hebben.

De analyses in de conceptnota en van de sector zelf vallen grotendeels samen. Ook de sector is voorstander van een dynamische functiemix, van het slopen van te gesloten werksoortgrenzen, van een dynamisch subsidiekader, een vlottere in- en uitstroom en een alom aanwezige sector. De verschilpunten gaan hem over hoe, in welke mate en met welke impact. Om die verschillen te slechten, is overleg nodig, om de gewenste en ongewenste impact in kaart te brengen en goede, gedragen oplossingen te vinden. Dat doorgedreven overleg moet nog starten, terwijl de minister wel zijn ontwerp van decreet binnen een maand wil klaar hebben. Had de

minister het overleg grondiger gevoerd, hadden al heel wat discussiepunten uitgeklaard kunnen worden.

Het beoordelingssysteem speelt leentjebuurt bij het Kunstendecreet, wat 95 percent van de respondenten een achteruitgang vindt. Terwijl in het kunstenlandschap in de eerste plaats dynamiek beoogd wordt – wat in de feiten wel leidt tot een zekere continuïteit – zijn beide nevens geschikt voor het sociaal-culturele werk. In de kunsten worden organisaties meer op de output, het product of de kwaliteit beoordeeld, terwijl het in het sociaal-culturele werk eerder gaat om processen van maatschappelijke verandering en verbetering. Dat vloeit voort uit de andersoortige functies van beide sectoren.

Als het systeem van het Kunstendecreet als een passe-partout zal worden toegepast op het sociaal-culturele volwassenenwerk, dreigt dat volgens de organisaties de samenwerkingsgenen in het sociaal-culturele ecosysteem aan te tasten. Dat organisaties uitgenodigd worden zich vanuit zichzelf te positioneren, zou een niet-gewenste mate van concurrentie kunnen bevorderen, ook tussen grotere en kleinere organisaties. De andere conceptnota's bieden wel wat inspiratie voor een genuanceerdere procedure. Alles staat of valt met de evaluatie en de beoordeling.

De helft van de organisaties is gekant tegen het afschaffen van de werksoorten, een kwart is ervoor, een ander kwart heeft het gevoel dat het voor zijn organisatie niet veel verschil uitmaakt. Dit sluit min of meer aan bij de bevindingen toen er bij de richtingaanwijzers gesuggereerd werd om de werksoortgrenzen open te breken. Ook hier gaat het dus niet over of maar over hoe en de mate waarin. Volgens de FOV zou dat openbreken het best gebeuren vanuit het kern-DNA van de werksoorten, wat eerder een pragmatische dan een principiële lijn is. De federatie is bereid mee na te denken over een benadering die meer vanuit functie- of functiemixen vertrekt, maar blijft het belangrijk vinden dat er diverse beoordelingskaders zijn die recht doen aan een diverse sector. Bij het verlaten van de werksoorten, ziet de FOV een oplossing in heldere en diverse referentiekaders voor beoordelingen, met diverse invullingen van de functies en van het bereik. De spreker verwijst naar de conceptnota van Marius Meremans, die enkele aanbevelingen bevat die enkel toepasbaar zijn op het moment dat er een verfijnder beeld is op de verschillende typologieën in het sociaal-culturele volwassenenwerk. De helft van de sector is geen voorstander van het openbreken van de werksoorten, 89 percent vindt dat een uniform beoordelingskader niet zal werken.

Hoewel een conceptnota algemener hoort te zijn, beschrijft deze toch al wat aspecten tot in detail. De organisaties zijn ervan overtuigd dat nogal wat daarvan niet zullen werken: het remediëringstraject, de beslissing tot stopzetten van subsidies vanaf een dag later en een voortgangs- en accountantrapport voor 1 februari. Goed overleg had kunnen zorgen voor een realistischer kader en was ook de budgettaire beheersbaarheid ten goede gekomen.

De conceptnota gaat uit van een open kader voor nieuwe aanvragen en voor de groei van organisaties. Dit is mooi, ware het niet dat de budgetten weggeslonken zijn door de besparingsgolven van de afgelopen 8 jaar met een gezamenlijk effect van tussen 12 en 40 percent minder. Bestaande organisaties hebben ook het gelag betaald voor de groei van nieuwe organisaties. Een ontwerp van decreet dat groei, openheid en dynamiek wil bevorderen, moet daar een realistisch budget tegenover plaatsen. De Vlaamse overheid heeft dan ook de verantwoordelijkheid om vooraf te bepalen wat er moet gebeuren als er niet genoeg budgetten zijn om groei en instroom te verdisconteren, zonder aan de ondersteuning van bestaande organisaties te raken.

De nota van de minister verwijst naar het onderzoek 'Vertrouwen boven verantwoording', van de Verenigde Verenigingen en de Koning Boudewijnstichting. Daaruit

haalt hij dat er slechts één voortgangsrapport is per beleidsperiode, wat een goede zaak is. Zowel voor de overheid, de administratie als de organisaties moeten de administratieve lasten zoveel mogelijk worden beperkt. Een andere rode draad in dat onderzoek is het dialoogprincipe tussen individuele organisaties, groepen van organisaties en de overheid. In vergelijking met andere sectoren heerst er in het sociaal-culturele werk een goede dialoogtraditie tussen overheid en organisaties. Andere sectoren en departementen zoeken er inspiratie in. Hij pleit ervoor dat evenwicht te vrijwaren, zoals ook het regeerakkoord vooropstelt.

Ook de minister vindt dat een organisatie die goed werkt, gefinancierd moet blijven. Dat past in het civiele perspectief met continuïteit en dynamiek, maar het kader beantwoordt daar niet aan. In tegenstelling tot het Kunstendecreet, zijn er twee ijkmomenten, visitatie én beoordeling, wat betekent dat een organisatie eerst kan te horen krijgen dat ze goed bezig is, en op het tweede moment te verstaan krijgt dat de plannen niet zo straf zijn. Of nog erger dat een organisatie twee keer positief beoordeeld wordt, maar dat er onvoldoende middelen zijn, waardoor de organisatie toch niet verder kan worden gefinancierd. Wie slecht werkt, moet er sneller uit dan vandaag, daarover is de sector het eens. Wie goed werkt, moet rechtszekerheid krijgen.

Hoe de organisaties in de eerste beleidsperiode zullen treden, is in de conceptnota van de minister nog zeer vaag. De procedures worden beschreven, maar het blijft heel onduidelijk waar organisaties zich aan kunnen verwachten en wat de mogelijke consequenties zijn. Uit de conceptnota leidt de spreker wel af dat er een verschil zal zijn ten opzichte van de volgende beleidsperiodes, maar ook daarover zal overleg duidelijkheid moeten brengen. Hoewel het ontwerp van decreet eerder start, zal het pas een impact hebben vanaf 2021.

Voor *Lode Draelants*, directeur Internationaal Comité, vallen de etnisch-culturele federaties te beschrijven met het woord superdiversiteit. Verenigen gebeurt spontaan en in alle gemeenschappen. Zeker de etnisch-culturele groepen hebben een grote behoefte om te ontmoeten, gemeenschap te vormen en bruggen te slaan naar de rest van de samenleving. De federaties proberen van die spontane verenigingen instrumenten te maken om gemeenschappen te veranderen. Momenteel zijn er ruim tweeduizend lokale etnisch-culturele verenigingen en twaalf federaties. In de beleidsperiode 2005-2010 heeft de minister het groeipotentieel van die verenigingen en federaties erkend, waarop hij een inhaalbeweging mogelijk maakte. In die periode is het aantal leden van de federaties gegroeid, soms tot vijf keer hun aantal. In 2010 was het verhaal genuanceerder: de groei werd erkend, per vereniging kreeg een federatie een bepaald bedrag, maar de beloofde 30 percent extra voor de werking met moeilijke kansengroepen verdween. Daarna volgde nog de kaasschaaf. Beide besparingsbewegingen kwamen bijzonder hard aan, onder meer omdat de leden het niet breed hebben en dus geen lidgeld kunnen betalen. Als 95 percent van de inkomsten van overheidsinvesteringen moet komen, is 5 percent een grote klap.

Sinds 2010 is de sector nog meer gegroeid. Niet enkel het aantal lokale groepen is gegroeid, maar ook het aantal maatschappelijke thema's: werkgelegenheid, ouderenondersteuning, onderwijs, beleidsparticipatie, deradicalisering, vluchtelingenproblematiek enzovoort. Dat is niet echt een keuze, het is zelfs niet altijd een decretale verplichting. Als etnisch-culturele verenigingen niet actief zijn omtrent de grote noden van hun leden, worden ze weinig relevant voor de doelgroep en de samenleving. Een ander thema is erfgoed: Newroz, een Perzisch lentefeest, wordt al erkend door Erfgoed Brussel, en binnenkort door Erfgoed Vlaanderen.

Anderzijds vragen heel wat organisaties en instellingen hulp om de doelgroep te bereiken, iets wat evident is voor de etnisch-culturele verenigingen. De verenigingen en hun leden kampen met taalbeperkingen en een beperkte kennis van de

samenleving. De federaties trachten hen te begeleiden, maar dat vraagt enorme inspanningen. Zonder kleerscheuren haalt de sector 2021 niet, daarom vraagt hij met aandrang om een tussenoplossing. In alle gesprekken is er veel empathie, maar de concrete vertaling ontbreekt.

Herman Lauwers, voorzitter van de FOV, besluit dat de sector het met heel wat aspecten van de ministeriële conceptnota eens is, en vooral met de uitgangspunten. De FOV is ook overtuigd van de goede intenties van de ministers en het Vlaams Parlement. De enquête, waarop nagenoeg het volledige werkveld antwoordde, wijst uit dat er nog heel wat argwaan is. Ondanks het civiele perspectief, evolueert de conceptnota gaandeweg in de richting van een uiterst sturend ontwerp van decreet. Dat de politiek oplegt dat het middenveld alleen maar in de vrije tijd mag optreden, is uiterst bevreemdend. Net als dat een organisatie zijn doelstellingen alleen maar mag bereiken in de vrije tijd. Een afbakening van formele educatie en opleiding is wel gerechtvaardigd. Andere sturende elementen zijn de procedures, de beoordelingen en de evaluaties, die gevaar inhouden op inhoudelijke inmenging van de overheid in het middenveld. Er zijn geen vooraf bekende objectieve en aangepaste criteria, maar er is mogelijks ook een waardenspanning als een beoordelaar moet oordelen over een organisatie die tegen zijn meningen of principes ingaat, zoals een cosmopoliet die moet oordelen over een organisatie met een volksnationaal uitgangspunt, of omgekeerd, of een passief pluralist die een actief pluralistische organisatie moet beoordelen, of omgekeerd. Zeker daar er geen inspraak is van de sector in de samenstelling van de beoordelingscommissies en er geen beroep mogelijk is tegen de visitatie, is bemoeienis niet denkbeeldig. Voorts kan het verslag van de visitatie gewijzigd worden door de Vlaamse Regering én is er – anders dan bij het Kunstendecreet – enkel beroep tegen de beoordeling mogelijk bij de minister. Dat zal organisaties ertoe aanzetten te lobbyen bij volksvertegenwoordigers en ministers. Dan blijft er van het civiele uitgangspunt niet zoveel meer over. Tot slot zal de groei van bestaande en de erkenning van nieuwe organisaties in een bestaande enveloppe er alleen maar toe leiden dat goedwerkende organisaties minder middelen krijgen. Kortom, de FOV kan niet enthousiast zijn over de conceptnota. Erin meegaan, betekent een blanco cheque tekenen. Het FOV dringt aan op grondig overleg, vele malen, thema per thema. De timing van de minister lijkt daarvoor te strak, maar de federatie wil ook tijdens de vakantiemaanden verder praten.

2. Toelichting namens 15000.be

Greet Firlefyn, algemeen coördinator bij Vijftact, spreekt namens het initiatief 15000.be, dat ondertussen 18.100 stemmen verzamelde. De actiegroep is gegroeid uit enkele organisaties in het sociaal-culturele werk die werken voor en met mensen met een handicap. Ze hebben bezwaren tegen de steeds nieuwe besparingen en vinden het nodig het Vlaams Parlement te tonen wat het sociaal-culturele werk voor mensen met een handicap betekent.

Een op acht volwassenen heeft een lichte tot ernstige handicap, een op vier mensen heeft een familielid met een handicap, wat betekent dat 2,6 miljoen Vlamingen in meer of mindere mate geconfronteerd worden met een handicap. Dit is trouwens een toenemende groep. Mensen met een handicap hebben dezelfde verzuchtingen en ambities als ieder ander en willen actief meedraaien in de maatschappij. De sociaal-culturele organisaties voor mensen met een handicap zijn daartoe een onmisbare schakel. Ze geven een waar en genuanceerd beeld over (samen)leven met een handicap en versterken mensen met een handicap en hun netwerk in hun mogelijkheden tot autonoom functioneren in de maatschappij.

Evelien Vanden Broeck, medewerker bij Zicht op Cultuur, brengt het verhaal van Ria Decoopman, die op de leeftijd van 28 jaar blind werd, kort na de geboorte van haar tweede zoontje. Ze moest haar job als vertaler-tolk stopzetten. Dankzij Licht

en Liefde leerde ze opnieuw zich te beredderen, thuis en op straat. Ze kwam in contact met de vormingsdienst en de luister- en braillebibliotheek en wist wat er in de wereld gebeurde dankzij toegankelijke tijdschriften.

Greet Firlefyn vult aan dat de organisaties een aanspreekpunt zijn voor mensen met een handicap, blindheid, doofheid, ADHD of autisme, maar ook voor hun omgeving, overheden en andere maatschappelijke actoren. Ontmoeten en ervaringen uitwisselen, zijn heel belangrijk, zowel in verenigingsverband als in cursusvorm, met duosessies voor de patiënt en zijn partner bijvoorbeeld over wat vermoeidheid betekent bij niet-aangeboren hersenaandoeningen. Ook bieden ze aangepaste vormingstrajecten, zoals voor mensen met een handicap die cobegeleider in een kleuterklas willen worden.

Evelien Vanden Broeck illustreert dit met het verhaal van Ria Decoopman die lid werd van de Vereniging van Blinden en Slechtzienenden. Eerst om contact te houden met lotgenoten, wat haar moed en troost gaf, en om opleidingen te volgen. Uiteindelijk begon ze zelf les te geven. Ze werd voorzitter en bestuurder van meerdere nationale en internationale organisaties van en voor blinde en slechtzienende mensen. Vandaag is ze gedelegeerd bestuurder van Zicht op Cultuur. Ze engageert zich omdat ze gelooft in de maakbaarheid van de samenleving.

Greet Firlefyn concludeert dat informeren en sensibiliseren basistaken zijn, zoals in de campagne SOS Superhelden voor en over ouders van kinderen met een handicap. De organisaties laten het brede publiek ervaren wat het betekent een handicap te hebben. Zo kan via de cursus Vlaamse gebarentaal een niet-doof persoon een taal en een cultuur leren kennen. De organisaties signaleren drempels voor inclusie, fysiek maar ook in attitude (autismevriendelijkheid), stellen aanpassingen voor, begeleiden, adviseren en vormen jeugdbewegingen, sportclubs en culturele centra en stimuleren participatie en inspraak in het beleid. Heel wat personeelsleden en vrijwilligers hebben tal van mandaten in beleids- en overlegorganen en vragen aandacht voor handicap bij diverse overheden.

Ook Ria Decoopman werd lid van de lokale adviesraad van personen met een handicap, aldus *Evelien Vanden Broeck*. Naast verenigingswerking is immers politieke actie nodig om tot meer kansen voor personen met een handicap te komen. Uiteindelijk is ze ook zelf in de politiek gestapt. Vandaag heeft ze zitting in diverse overlegorganen voor personen met een handicap.

Van het totale budget voor het sociaal-culturele werk gaat 8 percent naar organisaties die werken voor mensen met een handicap en hun omgeving, weet *Greet Firlefyn*. Dat is nog geen 5 euro per volwassene met een handicap, per Vlaming is dat 60 cent. Terwijl de groep van mensen met een handicap en hun behoeften exponentieel groeit, onder meer door de snel veranderende maatschappij, daalt het budget. Bovendien heeft de vermaatschappelijking van de zorg een grote invloed. De persoon met een handicap zal zelf de regie moeten nemen van de zorg. Wil die hervorming slagen, zal de samenleving zijn verantwoordelijkheid moeten nemen. Als de Vlaamse Regering durft te investeren in het sociaal-culturele werk, krijgen personen met een handicap de noodzakelijke duw in de rug om te kunnen uitgroeien tot volwaardige burgers in een inclusieve en warme maatschappij.

In de conceptnota's worden personen met een handicap erkend. Minister Sven Gatz heeft een aantal gehandicaptenorganisaties gevrijwaard van de solidariteitsbijdrage. Het sociaal-culturele werk van en voor personen met een handicap moet voor een maatschappij meer waard zijn dan 60 cent per Vlaming. 15000.be vraagt om niet te wachten tot het nieuwe ontwerp van decreet van start gaat, maar het budget minstens zo te laten stijgen dat de effecten van de besparingen teniet worden gedaan. Voor de toekomst moet de werking van het sociaal-culturele werk voor personen met een handicap en hun omgeving verzekerd blijven. Een hoger

budget dient verankerd te worden. 15000.be hoopt van de aanwezigen pleitbezorgers gemaakt te hebben.

3. Tussenkost van Yamila Idrissi

Yamila Idrissi is ervan geschrokken dat de minister, die participatie hoog in het vaandel zegt te dragen, voor zo een belangrijke wetgeving zo weinig overleg gepleegd heeft. Ze kan alleen maar hopen dat het echte overleg nu zal beginnen. Ze voelt een spanning tussen de vrije rol van het sociaal-culturele werk en de regels die de overheid wil opleggen. Te veel overheidsinmenging acht ook zij een bedreiging voor de sector. Ze informeert bij de FOV naar een alternatief voor de omschrijving van het werkveld waarvoor de minister van vrije tijd uitgaat.

Regels overnemen, zoals die van het Kunstendecreet, is niet wenselijk. Goede regels zijn aangepast aan de sector, zeker daar de doelen heel anders zijn. De kunsten leveren een product af, het sociaal-culturele werk focust op processen waarbij de uitkomst niet altijd duidelijk is. Dat de rapporten van de visitatiecommissies door de voltallige Vlaamse Regering besproken en beoordeeld worden, vindt ze hallucinant. Dat past niet in een dynamisch en efficiënt bestuur. Het verhaalrecht wordt daarenboven beperkt en de criteria worden niet bekendgemaakt. Ze vraagt zich af wat de achterliggende motieven zijn. Wil de Vlaamse Regering misschien het sociaal-culturele werk sturen? Ze zal die discussie zeker met de minister voeren. Wat is voor de FOV het juiste beoordelingssysteem?

Tot slot vindt ze dat iedereen in praktijk moet brengen wat hij preekt. Elk parlementslid vindt sociaal-culturele organisaties voor mensen met een handicap maatschappelijk belangrijk. De besparingen treffen de activiteiten voor mensen met een handicap maar ook de sensibiliserende functie waardoor hun isolement twee keer toeneemt. Hetzelfde geldt voor etnisch-culturele minderheden. Het is vreemd dat net die beide vormen financieel getroffen worden. Wat hebben de federaties op korte termijn nodig om te overleven?

4. Tussenkost van Marius Meremans

Voor *Marius Meremans* is vrije tijd de tijd die niet gespendeerd wordt in een beroepsbezigheid. Bestaat zonder dat criterium niet het risico dat sociaal-culturele organisaties in de plaats gaan treden van andere, bijvoorbeeld een overheid? Hoewel hij het ermee eens is dat overleg nodig is, wil hij niet talmen. Ook hij wil graag weten hoe een goed beoordelingssysteem er volgens de FOV uit ziet, maar hij wijst erop dat criteria niet in het ontwerp van decreet, maar in een visienota en uitvoeringsbesluiten thuishoren. Hoe kan men vermijden dat een organisatie een positieve beoordeling krijgt voor de zakelijke en de inhoudelijke aspecten en toch minder middelen krijgt? Als de daling van de middelen tot percentages beperkt is, verandert er niets. Als er een onderdeel substantieel beter moet worden ondersteund, zijn dat de etnisch-culturele federaties. De minister heeft echter gezegd dat hij niets kan doen. Hoe kan er volgens de FOV wel op korte termijn iets veranderen?

Volgens de N-VA-conceptnota komt er een aparte plaats voor sociaal-culturele organisaties die werken met mensen met een beperking. In de nota van de minister is dat niet het geval. Hoe ziet 15.000.be dat? Wat denkt de FOV over het plan om te starten met een schone lei, dus zonder verworven rechten?

5. Tussenkost van Caroline Bastiaens

Caroline Bastiaens vindt de talrijke aanwezigen van 15.000.be het beste bewijs van het belang van de werking van hun organisaties, niet alleen hun werking van en voor mensen met een handicap, maar ook het zichtbaar maken van die personen

en wat hun beroert. Het Vlaams Parlement moet die inzet waarderen, niet alleen in woorden maar ook in daden en middelen.

Voor etnisch-culturele federaties is er veel empathie, maar daar horen daden bij. Vooralsnog heeft ze geen oplossing, maar ze is bereid ernaar te zoeken. Als het Vlaams Parlement er niet in slaagt de komende vier jaar iets te doen, mag het zichzelf in vraag stellen. De conceptnota's hebben heel wat in beweging gezet, ook bij het grote publiek. Ze heeft in de presentatie heel wat goodwill van de sector gehoord, maar toch ook heel wat bezorgdheden, zoals de relatie met het aankomende ontwerp van decreet op het regionale cultuurbeleid, het internationale perspectief en het intergenerationeel werken. De conceptnota stelt dat de werking zich hoofdzakelijk moet afspelen in de vrije tijd. Een conceptnota is evenwel geen ontwerp van decreet, en 'hoofdzakelijk' is geen juridische term en zelfs meer dan 10 percent buiten de vrije tijd, is nog hoofdzakelijk in de vrije tijd. Ze begrijpt echter de onrust en denkt dat een goede definitie die het civiele perspectief niet uitholt, die kan wegwerken.

Het verhaalrecht moet voor het lid duidelijk ingevoegd worden. De kunstensector en de sector van het sociaal-culturele werk zijn niet te vergelijken. De essentie van het systeem van het Kunstendecreet is dat een organisatie beoordeeld wordt op basis van zijn dossier. De evaluatiecriteria moeten duidelijk zijn, met enkele handvatten in het ontwerp van decreet en meer details nadien. Heeft ze goed begrepen dat de FOV wenst te weten waar het zwaartepunt ligt, bij de evaluatie of de beoordeling? Ze denkt niet dat één parlamentslid aanleiding tot politiek lobbyen zou willen geven. Dat moet absoluut vermeden worden, zeker gezien de aard van de sector. De beoordeling mag niet gaan over de eigenheid of de missie van een organisatie, maar wel over vooraf bepaalde criteria, bijvoorbeeld over een plan van aanpak. Voorts informeert ze wat de FOV precies bedoelt met de beoordelingscommissies met diverse brillen. Ze vraagt suggesties voor heldere en diverse referentiekaders.

6. Tussenkomen van Tine van der Vloet

Tine van der Vloet weet dat ook de Vlaams minister bevoegd voor Welzijn twintig organisaties subsidieert voor vrije tijd en cultuurbesteding van personen met een handicap. Hoe werken de sociaal-culturele organisaties met die erkende organisaties samen? Hoe zal dat evolueren met de nakende wijzigingen, onder meer van de persoonsvolgende financiering?

7. Tussenkomen van Bart Caron

Bart Caron vraagt of 70 percent van de organisaties of 70 percent van de activiteiten zich buiten de vrije tijd afspeelt. Wat wordt er precies begrepen onder het concept vrije tijd? Wil de FOV een gesloten enveloppe of een open systeem met groeimogelijkheden, en waarom? Hij vindt niet dat de overheid zich moet mengen in de inhoud van het sociaal-culturele werk, de kunsten of het erfgoed. De kracht van het Vlaamse cultuurbeleid is net dat het de proteststemmen subsidieert. Kritisch vermogen en emancipatie hangen aan elkaar en geven een democratie een fantastische kracht. Hoe kan er volgens de FOV inhoudelijke inmenging zijn via het beoordelingssysteem? Heeft de federatie er indicaties voor dat de Vlaamse Regering die bedoeling heeft? Gezien het ontwerp van decreet pas financiële consequenties heeft in 2021, acht hij haastwerk niet nodig. Vinden de sprekers het ook beter om in goed overleg tot een goed ontwerp van decreet te komen? In het programmadecreet kunnen de etnisch-culturele federaties wel degelijk wat extra toegestopt krijgen. Heeft 15.000.be het gevoel dat de gehandicaptenwerking van het sociaal-culturele werk meer gevisieerd wordt dan anderen?

8. Antwoorden namens de FOV

Herman Lauwers antwoordt dat de discussie over vrije tijd minder speelt bij verenigingen en bij de Vormingplussen, dan bij de gespecialiseerde vormingsinstellingen.

Koen Trappeniers zegt dat de sector het concept 'vrije tijd' niet volledig wil loslaten als structurerend of afbakenend element. De sector is wel bezorgd over enkele aspecten, onder meer over wat precies onder het woord 'uitzonderlijk' zal begrepen worden en hoe het concept 'vrije tijd' gedefinieerd zal worden. De enquête levert het beleid stof om die onzekerheid weg te nemen. Organisaties willen het begrip kunnen invullen vanuit hun missie. Zo willen verenigingen die ijveren voor vegetarisme bijvoorbeeld de mogelijkheid houden om met professionele koks samen te werken. Organisaties die werken aan de inclusie van personen met een handicap, moeten, om hun missie te realiseren, ook de omgeving van die personen kunnen bewerken. De FOV zal die tips van de enquête aan het Vlaams Parlement overmaken om zijn wetgevende werk te stofferen. De FOV wil graag meewerken aan gestructureerd overleg om een en ander scherper te stellen.

Frieda Bex, voorzitter van de werkgroep Bewegingen, zegt dat de bewegingen al ervaringen hebben met een beoordelingsstelsel dat aansluit bij wat er voorgesteld wordt in de conceptnota. In eerste instantie maakten ze een uitvoeriger beleidsplan op dan de andere organisaties. De kwaliteit ervan werd beoordeeld door een commissie die een advies gaf over het subsidiebedrag. Tegen dat preadvies konden bewegingen verhaal aantekenen, wat ze ook frequent deden. Met het beroep werd er rekening gehouden. In de laatste periode, na de decreetsaanpassing van 2012, moesten bewegingen een beleidsplan indienen als de andere werksoorten, maar ze konden vooraf een financiële meervraag indienen. De beweging moest dan grondig motiveren of ze daarmee een uitbreiding wou van de bestaande werking, of ze projecten structureel in de werking wou inbedden, of ze innoverende ideeën had voor de volgende beleidsperiode. Tegen het preadvies daarover konden de bewegingen ook in beroep gaan. Veel bewegingen deden dit, waarna een definitief oordeel volgde. In het begin van het huidige decreet konden bewegingen enkel aan de subsidieronde deelnemen als ze een positieve evaluatie hadden, maar die had geen invloed op de subsidiebeslissing. Een tabula rasa bij elke beleidsperiode is echter niet werkbaar in het sociaal-culturele werk. Daarom gebeurde in de tweede beleidsperiode al een correctie: wie een goede evaluatie kreeg, behield zijn subsidie als startpunt. Terloops meldt ze dat andere sectoren inspiratie gevonden hebben in het evaluatiesysteem van het sociaal-culturele werk. Continuïteit is wezenlijk daar het sociaal-culturele werk geen output levert maar processen in gang zet, iets wat tijd nodig heeft. Een tweede argument is dat bij onzekerheid organisaties riskeren hun personeel en dus kennis te verliezen.

Omdat duurzaamheid van de organisaties wezenlijk is, primeert de evaluatie op de beoordeling. Wie een gunstige evaluatie krijgt, mag niet volledig zijn subsidies ontnomen worden. Nu is bijvoorbeeld nog niet duidelijk wat onder een goed beleidsplan zal worden verstaan. De sector vraagt dan ook kapstokken in het ontwerp van decreet en de uitvoeringsbesluiten.

Steve Maes, voorzitter van de werkgroep Volkshogescholen, wijst op de ongerijmdheid dat wie op het einde van een beleidsperiode in een remediëringstraject zit, de volgende beleidsperiode in ieder geval doorbetaald wordt tot de beslissing valt, terwijl de minister subsidies kan schrappen bij organisaties die twee keer positief advies krijgen, omdat er te weinig middelen zijn.

Frieda Bex vindt dat een beoordeling of evaluatie in geen geval kan gaan over de missie of de eigenheid van de organisatie. De conceptnota stelt dat opmerkingen in een visitatieverslag overgenomen moeten worden in een remediëring-

of beleidsplan. Als dat over de inhoud gaat, is dat een vorm van inmenging in de richting die de organisatie uitgaat.

Roel François, voorzitter van de werkgroep Verenigingen, zegt dat zeker ook bij de verenigingen veel ongerustheid is over het plan om de werksoorten te schrappen. Ze denken dat hun DNA en hun basisaanpak daardoor zullen worden aangetast. Ze hebben echter nagedacht over andere indelingen, over het slechten van schotten en over meer samenwerking tussen werkvormen en organisaties. Gelijke beoordelingscriteria voor alle werkvormen zullen tot grote problemen leiden. De verenigingen zijn echter akkoord om de werkvormen te verlaten. Uit de enquête blijkt dat een deel van de organisaties daar al mee verzoend is. Het is echter nodig de organisaties te laten kiezen voor de bril waardoor ze beoordeeld willen worden. Dit impliceert verschillende beoordelingssystemen. De FOV pleit ervoor dat de criteria al zoveel als mogelijk in het ontwerp van decreet staan, zodat ze niet om de haverklap wijzigen. Dat kan, want het huidige decreet legt al elf hoofdzakelijk kwalitatieve beoordelingscriteria op. De criteria moeten duidelijk zijn en mogen kwalitatief zijn, maar het is gevaarlijk het kwantitatieve element volledig overboord te gooien. Ook in het onderwijs gelden er andere normen voor de onderwijsvormen, en krijgen heel grote scholen een betere ondersteuning dan kleine scholen.

Frieda Bex legt uit dat een beweging in eerste instantie een maatschappelijke activeringsfunctie heeft. Voor een landelijke vormingsinstelling primeert het educatieve. Volgens de conceptnota moeten organisaties nu beide functies vervullen, wat sommige ook doen. Allemaal willen ze echter liefst in eerste instantie op hun basistaken beoordeeld worden.

Herman Lauwers beaamt dat voor de FOV het ontwerp van decreet niet voor het zomerreces aan de Vlaamse Regering moet worden voorgelegd. Meer tijd nemen, sluit niet uit om dit jaar klaar te zijn. In het algemeen pleit de sector eerder voor een open dan voor een gesloten budget. In het decreet voor de Milieu- en Natuurverenigingen staat gestipuleerd dat er maar nieuwe kunnen bijkomen als er extra middelen zijn. Een dergelijke bepaling voor het sociaal-culturele werk kan verhinderen dat goede organisaties minder subsidies krijgen.

Lode Draelants vond het geruststellend dat alle commissieleden het belang en het potentieel van de etnisch-culturele organisaties erkennen. Hij had echter gehoopt dat niet hij maar het Vlaams Parlement met een oplossing zou komen. De federaties hebben een reddingsboei nodig vóór 2020 om te vermijden dat ze eerder personeel moeten ontslaan. Met twee extra voltijdse equivalenten per federatie blijven ze allicht drijven. Daarnaast willen ze ook structurele middelen, dat kan dan via het programmadecreet tegen 2021. Misschien biedt ook de experimentenregeling wat ruimte.

9. Antwoorden namens 15000.be

Greet Firlefyn vindt niet dat de werking van organisaties voor personen met een handicap sterker gevisieerd wordt dan andere sociaal-culturele werkingen. Elke besparing in het sociaal-culturele werk komt voor hen echter dubbel zo hard aan. Omdat mensen met een handicap het al financieel zwaar hebben, kunnen de organisaties besparingen niet zomaar compenseren met een hoger deelnamegeld. Al te veel wordt gedacht dat mensen met een handicap enkel behoefte hebben aan ondersteuning vanuit Welzijn. Met de petitie wou 15000.be aantonen dat sociaal-cultureel werk voor hen wezenlijk is. Het is inderdaad zo dat de samenleving nog niet klaar is om mensen met een handicap 100 percent in te sluiten. Iedereen zegt wel voor inclusie te zijn, maar tussen woord en daad zijn grote verschillen. De sociaal-culturele gehandicaptenorganisaties hebben een specifieke manier van werken. Of ze een aparte behandeling nodig hebben in het nieuwe ontwerp van

decreet, kan de spreker niet beoordelen. Het moet echter onmogelijk gemaakt worden dat alle gehandicaptenwerkingen uit het sociaal-culturele werk verdwijnen.

Inge Huysmans, KVG-Vorming, legt uit dat de samenwerking met de door Welzijn erkende organisaties vlot verloopt. Zij werken immers voornamelijk een vrijetijdsaanbod uit voor individuen met een handicap. Een deel van hun taak is de vrijetijdstrajectbegeleiding naar bij voorkeur inclusieve vrijetijdsbesteding, maar ook naar de specifieke organisaties van het sociaal-culturele werk.

Greet Firlefyn wijst erop dat een goede samenwerking nodig is opdat de personen hun weg vinden naar de vormingsorganisaties van het sociaal-culturele werk. De invalshoek is echter anders.

10. Toelichting door Lode Vermeersch

Lode Vermeersch is senioronderzoeker aan het HIVA, een onderzoeksinstituut van de KU Leuven, en onderzoeker aan de vakgroep Educatiewetenschappen van de Vrije Universiteit Brussel. Hij baseert zijn kritiek op enkele onderzoeken van de laatste jaren: 'Het deelnemers- en participatieprofiel van de participanten aan het sociaal-cultureel volwassenenwerk' en 'Vol van Verwachting. Studie naar de (mis) match tussen de verwachtingen ten aanzien van de etnisch-culturele federaties en hun mogelijkheden om daaraan te voldoen'. Voorts wordt er midden dit jaar een onderzoek over de beleidsparticipatie van personen van buitenlandse herkomst in Vlaanderen opgeleverd.

De conceptnota's uiten veel waardering voor het sociaal-culturele werk en gewagen van een groeiend vertrouwen van het beleid en zelfvertrouwen van de sector. De cijfers vanuit de sector zelf, maar ook van de bevolkingssurveys, staven dat. De conceptnota's vertonen ook veel gelijkenissen in het beschrijven van megaontwikkelingen of transities. De vergrijzing, de verkleuring, de digitalisering en andere tendensen zijn dan ook niet nieuw. Eigenlijk waren ze al aan de orde toen het huidige decreet werd opgesteld. Zonder dat deze tendensen ook effectief te keren zijn vanuit deze sector, blijft het belangrijk er een antwoord op te bieden. Het is niet steeds duidelijk wat het antwoord van de nota's op deze tendensen is.

De voorliggende conceptnota's willen de goede zaken behouden en de andere aspecten veranderen. In de conceptnota van de minister worden die keuzes echter niet altijd even sterk gemotiveerd. Zo wordt wel gemotiveerd waarom de vzw-vorm niet langer verplicht wordt, maar niet waarom de sociaal-culturele methodiek, die nochtans ook op onderzoek gestoeld is, verlaten wordt.

Het woord 'concept' in de naam van de lijvige conceptnota's is treffend daar er heel wat concepten en termen in gebruikt worden. Blijkbaar zijn er heel wat concepten nodig om de veelkleurige sector te vatten. Veel onderzoek zet trouwens aan tot het gebruik van steeds nieuwe concepten. In de conceptnota van de minister worden bijvoorbeeld de volgende concepten uitgewerkt: wortels van het sociaal-culturele werk, megaontwikkelingen, transitiegebieden, functies, rollen, vormen en types van participatie en kernelementen. Naast de opgesomde termen, worden er nog tal van losse concepten aangebracht. Wat betekenen innovatie, duurzaamheid, intrinsieke waarde of Vlaamse relevantie? Zonder heldere definities kunnen die concepten niet geoperationaliseerd worden en vormt de nota een geheel dat misschien semantisch wel staande blijft, maar waarvan de achterliggende analyse onvoldoende is om de structuur en organisatie van de sector echt een stap vooruit te helpen.

Terminologische duidelijkheid is verder ook belangrijk voor de samenhang. In het tweede deel van de conceptnota van de minister, dat de bouwstenen voor een nieuw ontwerp van decreet beschrijft, valt een aantal concepten weg. De notie 'tussenruimte' bijvoorbeeld is een interessant idee, sterk beargumenteerd

en belangrijk voor de sector, maar komt in dat tweede deel niet meer aan bod. Nodeloze concepten schrappen, bevordert de leesbaarheid, zoals trouwens in één conceptnota ook gezegd wordt. Een complex raamwerk van concepten kan een goede zaak zijn, maar zonder heldere definities, een duidelijke empirische grond en een scherpe eindredactie, is het enkel een conceptueel en geen analytisch kader, waardoor er spraakverwarring en eindeloze discussie dreigen.

De vier functies van de ministerieel conceptnota staan in het huidige decreet en hebben blijkbaar hun degelijkheid bewezen. Maar misschien is er wel reden voor verandering. Om dat te beoordelen, moet er worden bepaald wat een functie is. Dit is niet altijd duidelijk. Is het iets wat de sector nu al doet, of wat de sector zou moeten doen, en voor wie? Wie bepaalt de functies? Ze zouden aanzienlijk kunnen verschillen naargelang het perspectief. Uit de eigen enquête, maar ook uit ander onderzoek, blijkt bijvoorbeeld dat participanten van sociaal-cultureel volwassenenwerk ontmoeting en ontspanning bijzonder belangrijk vinden. Nochtans zijn dat geen basisfuncties in de conceptnota van de minister. Het HIVA-onderzoek bij de etnisch-culturele federaties toonde dan weer aan dat zij de voorportaal- en de toeleidingsfunctie bijzonder belangrijk achten. Het wordt ook van hen verwacht dat zij de stem van hun achterban bij het beleid vertolken. Toch is ook dit geen basisfunctie in de conceptnota.

Volgens de spreker biedt de conceptnota een open beoordelingskader. Dit maakt veel mogelijk, maar het betekent ook dat er nog heel wat moet worden ingevuld. Essentieel in elke beoordeling is dat de beoordeelde weet op welke punten hij zal worden beoordeeld. Die staan echter nog niet in de conceptnota. Wel staat erin dat alle organisaties gelijk beoordeeld worden, wat in het verlengde ligt van wat vorige ministers ingezet hebben, namelijk een streven naar een inclusief beleid. Nochtans zeggen alle teksten dat een goed inclusief beleid net betekent dat er rekening gehouden wordt met het startpunt van mensen of organisaties en hun eigenheid. Een mogelijke oplossing uit de conceptnota van de minister is dat er geen foto- maar een filmische benadering nodig is bij de beoordeling. Dat is echter nog niet uitgewerkt in het operationele deel van de nota. Hij vindt het bijvoorbeeld wel heel belangrijk dat ook de geschiedenis van organisaties mee in rekening wordt gebracht, ook bij de etnisch-culturele federaties.

In de nota van de minister leest de spreker over een superdiverse samenleving en een groeiend aantal mensen met een etnisch-cultureel diverse achtergrond. Die vaststellingen bevatten zeker argumenten voor een inclusief beleid. Ook etnisch-culturele federaties worden immers minder monothematisch of homogeen op het vlak van nationaliteit en achtergrond. Dat de federaties inspelen op vele levensdomeinen, valt samen met de breed uitwaaierende verwachtingen die de politiek over de verenigingen koestert, in de nota maar ook elders.

De ontwikkeling van de etnisch-culturele federaties verschilt niettemin grondig van die van de andere sociaal-culturele verenigingen. Hun traditie is minder lang en er is een sterke samenhang met periodes van immigratie, en dus zijn er ook sterke verbanden met bewegingen in het moederland. Dat internationale aspect ontbreekt in de nota. De federatieplicht was een top-downproces en de federaties kennen een relatief korte periode van overheidserkenning. De etnisch-culturele federaties hebben bovendien minder afdelingen dan andere verenigingen voor sociaal-cultureel volwassenenwerk. Ze zijn kleiner, maar tegelijk groeien ze sterker in omvang en bereik. Meer dan andere verenigingen zijn ze ook erg subsidieafhankelijk. De conceptnota van de minister houdt geen rekening met al deze aspecten.

Net als het decreet van 2003 gaat de conceptnota niet in op hun specifieke kenmerken. De subsidies voor de federaties zijn en blijven beperkt, terwijl de verwachtingen van de overheid, andere diensten, de media, kortom van de samenleving en de achterban groot blijven. Het komt er voor de federaties op aan tijdig

neen te zeggen, maar zelfs dan is het zo dat, als ze niet genoeg mogelijkheden krijgen om aan die verwachtingen te voldoen, er alleen maar teleurstelling rest.

Uit het onderzoek blijkt dat de organisaties meer doen dan de decretale functies, zoals het vervullen van een belangrijke toeleidings- en voorportaalfunctie. De conceptnota houdt het bij de vier functies uit het huidige decreet, voor de andere functies komen er geen subsidies. Daarom suggereert de spreker na te gaan op welke punten etnisch-culturele verenigingen nog altijd verschillen van de andere. Bij de beoordeling moet men dan rekening houden met verschillen in kenmerken, historiek en vragen van buitenaf.

11. Toelichting door Frank Cockx

Frank Cockx leidt als lector aan de Sociale School in Heverlee vooral professionele bachelors op in het sociaal-culturele werk. Hij heeft slechts tijd gehad om de conceptnota's snel te doorbladeren, en zal ze beoordelen op basis van de academische literatuur en zijn professionele contacten met de sector. In de literatuur worden er heel wat functies aan het sociaal-culturele werk toegekend, ook de conceptnota's doen dat trouwens. De meest geëigende opvatting is dat er vier functies zijn en eventueel een vijfde. Het visieontwikkelingstraject van de sector en het SoCiuS-onderzoek beamen dat ontmoeting en ontspanning voor de deelnemers heel belangrijk zijn, maar dat het eigenlijk processen zijn die de sociaal-culturele activiteiten en praktijken schragen. Dat betekent dat ze noodzakelijk zijn voor de andere functies. De conceptnota wil dat elke organisatie minstens twee functies kiest, iets waar de spreker het mee eens is. Organisaties bewegen zich daarnaast voortdurend op een spanningsveld tussen mensen of structuren trachten aan te passen aan dominante logica's dan wel die dominantie logica's trachten te veranderen. De spreker vindt het fijn dat in de conceptnota's de functies actueel worden ingevuld, maar ook dat de nadruk meer komt te liggen op de veranderingslogica, dat zijn de sterkte en het deel van het hart van de sector. Elke werksoort legt ook eigen klemtonen in elke functie en combinatie ervan.

In de conceptnota's worden verschillende functies vermeld. De conceptnota's zijn intern, noch onderling, altijd even zuiver in het onderscheid tussen de maatschappelijke rollen en het benoemen van de functies die daartoe moeten, kunnen of al door de sector ingezet worden. Emancipatie, empowerment, innovatie en participatie zijn geen functies voor het sociaal-culturele werk, maar wel processen die een persoon, een groep, een gemeenschap aangaat met zijn of haar context, al dan niet ondersteund door professionals of vrijwilligers. Het sociaal-culturele werk kan daar dan wel een belangrijke rol in spelen. Een functie is volgens de literatuur de in te zetten interventiestrategie, maar niet het beoogde resultaat. De functie beantwoordt de vraag naar het hoe, in relatie tot het waarom en het waartoe, zijnde de methodiek.

Een sociaal-culturele methodiek is een theoretisch concept gebaseerd op onderzoek. Het is aan de organisaties zelf om het concreet vorm te geven in hun beleidsplan en in hun praktijken. Niet altijd zonder moeite slagen ze daarin. In zekere zin delen het sociaal-culturele volwassenen- en jeugdwerk eenzelfde stam. Het sociaal-culturele volwassenenwerk is, naast het jeugdwerk, de samenlevingsopbouw, de sociaal-artistieke projecten en het alfabetiseringswerk, een beleidssector. Dat er grenzen getrokken worden, is dus niet zo erg. In het sociaal-culturele werk voor volwassenen en jongeren komt de sociaal-culturele methodiek vooral pur sang voor, in de belendende sectoren eerder sporadisch of als ingebouwde vorm. De conceptnota's hebben het over innovatieve praktijken, zogenaamd buiten de sector, maar eigenlijk maken die gebruik van de kern van het sociaal-culturele werk, zijnde de methodiek. Niet alle experts denken dat de methodiek centraal staat, of zelfs maar behouden moet blijven, maar de spreker ziet er zelfs het uitsluitende criterium voor de ondersteuning van overheidswege in.

In de conceptnota's wordt de sociaal-culturele methodiek ofwel expliciet verlaten, ofwel niet vermeld. Nochtans was het voor de sector een legitimering en daarenboven een instrument om te professionaliseren. Hoe kan men er zonder die methodiek voor zorgen dat de sector zijn eigenheid behoudt? Enkel in de conceptnota van Bart Caron vond de spreker een verwijzing naar de professionaliteit van de sector, maar hoe het in te bouwen in steunpunten en in sociaal-culturele organisaties zelf blijft een blinde vlek.

Het sociaal-culturele werk vertrekt van een vrijwillige inzet om zich te verbinden met anderen en de samenleving. Dat er daarvoor voldoende ruimte moet zijn, ook voor de professional, wordt onderbelicht in de nota's. Het sociaal-culturele werk vertrekt niet van een probleemdefinitie, terwijl de nota's er wel geregeld van uitgaan dat het elk maatschappelijk probleem kan oplossen. De sector van het sociaal-culturele werk is hoogstens een actor of een motor in de veranderende samenleving. Het zal geen problemen oplossen, maar enkel werken aan definiëringen en herdefiniëringen op maat van de mensen.

Kortom, het concept 'sociaal-culturele methodiek' bevat voldoende bouwstenen om zich transparant te oriënteren op de kern van het sociaal-culturele werken. De inhoudelijke invulling en verantwoording blijven de verantwoordelijkheid van de organisaties. Participatie, emancipatie en empowerment zijn al de kern van het sociaal-culturele werk. Wie heeft dus eigenlijk een probleem? De kwestie is ook wie de problemen definieert en of er ruimte genoeg is voor democratische inspraak daarin. Of wordt de sector echt verbannen naar wat door het dominante discours gezien wordt als 'niet-relevant geachte tijd'? Vrije tijd blijft een vaag begrip. In de conceptnota van de minister ontwaart de spreker vier megaontwikkelingen. Om innovatieve processen mogelijk te maken, moet er meer aandacht gaan naar de ruimte die de sector daarvoor nodig heeft.

12. Toelichting door Fred Dhont

Fred Dhont, directeur van SoCiuS, legt uit dat SoCiuS in het najaar van 2015 van de minister de opdracht heeft gekregen om samen met het Departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media een beleidstraject te ondersteunen. Ten gevolge daarvan waren er 5 focusgroepen met 64 deelnemers uit de sector en belendende sectoren, een experttafel, stakeholdergesprekken met de FOV, Demos, het Netwerk tegen Armoede, het Minderhedenforum en de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten. Daarnaast werd er een landschapstekening gemaakt van de initiatieven in het sociaal-culturele volwassenenwerk en in het kader van het Participatiedecreet. Gaandeweg kwam een nieuwe regelgeving voor het sociaal-culturele volwassenenwerk meer op de voorgrond dan het Participatiedecreet. Het resultaat was dus dat het landschap maar ook de meerstemmigheid over diverse kwesties in kaart gebracht zijn. Het beleidstraject had immers niet tot doel om tot consensus of weging van opinies te komen.

Dat er vier conceptnota's zijn, wijst op het belang dat de politieke gemeenschap hecht aan het sociaal-culturele volwassenenwerk, maar ook aan het beleidsdebat erover. SoCiuS heeft zich verdiept in de conceptnota's en eruit gehaald wat ze gemeenschappelijk hebben, wat de verschillen zijn en wat er niet of onvoldoende in aan bod komt. Ze hebben deze aspecten vergeleken met de besprekingen in de focusgroepen en rond de experttafel, alsook met de landschapstekening.

De vier conceptnota's spreken een sterke erkenning en waardering uit voor het sociaal-culturele volwassenenwerk. Net als in het beleidsdebat van 2003 wordt zijn intrinsieke waarde als belangrijke actor in de civiele samenleving geroemd. Zijn historische rollen worden bevestigd en de indieners tonen zich alert voor het waarborgen van de autonomie, wars van instrumentalisering. Voorts zijn ze het eens over het belang van maatschappelijk innoverende actoren in een verande-

rende samenleving. De inbreng van vrijwilligers in dit werkveld is gigantisch. De indieners herkennen tot slot allen de diversiteit in het erkende werkveld, maar zien ook een ruim niet-erkend werkveld daarbuiten.

Daarop baseren ze alle vier een zoektocht naar een meer open beleidskader dat continueren met vernieuwen moet verzoenen. Daartoe suggereren ze meer flexibiliteit in rechtspersoonvormen, de opheffing van de instroombeperkingen, een gemakkelijkere en korte uitstroom, hoewel er nog wel aan remediërvormen gedacht wordt, en aandacht voor talentvolle starters. Die ideeën werden ook geopperd in het beleidstraject: een vlottere instroom, starterstrajecten, een reële uitstroommogelijkheid maar wel binnen een faire periode. In- en uitstroom moeten echt losgekoppeld zijn en men waarschuwt voor het piranha-effect: een instroom bij een gelijk budget zorgt ervoor dat de koek door meer organisaties gedeeld moet worden.

Zowel de politieke wereld als de praktijkgemeenschap zoeken naar een billijke verdeling van de middelen. De huidige foto gaat terug op de eeuwwende en moet worden herbekeken. De vier indieners hebben het dan ook over herijken. Ze zoeken naar een financieringskader dat dynamiek toelaat en tegelijk het befaamde tabularasa-effect vermijdt. Enkele indieners pleiten daarenboven voor het zoeken naar bijkomende middelen om te investeren in het sociaal-cultureel volwassenenwerk. Uit het beleidstraject kwamen toch nog enkele bijkomende aandachtspunten, onder andere een correcte relatie tussen de middelen en het reële werkingsvolume. Een dynamischer financieringssysteem mag, maar er dient rekening gehouden te worden met organisaties die met kansengroepen werken en met de ontwikkelingsfase van die organisaties. De schaalgrootte is een aandachtspunt: te klein is niet goed, te groot evenmin.

De indieners van de conceptnota's kiezen allemaal voor een meer doorgedreven kwalitatieve benadering. Ze delen veelal de uitgangspunten maar verschillen van mening over de operationalisering. Ze willen allen een nieuw en werkbaar beoordelingskader, dat enerzijds rekening houdt met de wendbaarheid van de organisaties, die veelal groot zijn, een lange traditie hebben en gedragen worden door vrijwilligers en anderzijds ook een bepaalde weging blijft geven aan de omvang en de output van de werking.

Een moeilijkere kwestie is het bewaken van de diversiteit en de rijkdom van de sector. Misschien ligt een belangrijke sleutel voor een goede kwalitatieve beoordeling in de samenstelling van de beoordelingscommissie, in de groepering van organisaties en in de koppeling van die groepen aan de beoordelaars.

Tot slot is er overeenstemming over de schalen. Voor organisaties op een Vlaams niveau staan de beleidsmakers nog voor de opdracht om concepten als relevantie, presentie en impact te operationaliseren.

De kwestie of de werksoorten behouden moeten blijven (gaande van actualiseren, vervangen door modules, tot een doorgedreven functiegerichte benadering, al dan niet met uitzonderingen voor bepaalde organisaties), verdeelt niet alleen de politieke wereld maar ook de sector, zoals blijkt uit de enquête van de FOV. Voor de spreker zijn werksoorten een kind van hun tijd. Ze staan in relatie tot de historische fase waarin ze zijn ontstaan en kunnen evolueren. De zoektocht naar het DNA van de sector is niet nieuw. Dit blijkt alleen al uit de evolutie van de naam: van volksverheffing over volksontwikkelingswerk tot sociaal-cultureel volwassenenwerk. Werksoorten en namen veranderen, maar het multifunctionele is een constante. Het decreet van 2003 wijst de functies toe. In een open systeem is het toeëigenen van functies door organisaties echter misschien meer gepast. In de discussie over het actualiseren of toevoegen van functies, wil de spreker zich niet mengen. Hij stipt enkel aan dat in het beleidstraject de focusgroepen gediscuteerd hebben over

participatie, dat men uiteindelijk eerder als een doelstelling dan als een functie zag. Dat werksoorten in een ontwerp van decreet opgeheven worden, betekent niet dat er in de praktijk werksoorten en organisaties onder die noemer opgeheven worden. Het staat organisaties vrij te kiezen hoe ze zich presenteren.

Ook de afbakening is een taai, weerkerend vraagstuk. Hij doet daar geen uitspraken over, maar wijst wel even op de voorgeschiedenis. In juni 2001 voerde de commissie bevoegd voor Cultuur van het Vlaams Parlement de discussie of de politieke vormingsinstellingen nog langer gesubsidieerd moesten worden via het decreet van 1985. Eerder waren de partijen het erover eens dat ze beter niet langer gesubsidieerd werden via het decreet over het volksontwikkelingswerk. Dat is pas bewaarheid geworden op het moment dat er bijkomende financiering kwam voor de partijen. In 2003 ging de discussie niet over de vraag of syndicale vormingsinstellingen behoren tot het sociaal-culturele volwassenenwerk. In de memorie van toelichting staat: "Syndicale vormingsinstellingen en het educatieve werk dat daar verricht wordt, worden duidelijk gelinkt met burgerschap en sociale actie, immers het maakt werknemers bewust van bestaande maatschappelijke ongelijkheden en geeft tegelijkertijd mogelijkheden om deze weg te werken en op te komen voor een meer rechtvaardige samenleving.". In 2003, toen er ook gekozen werd voor een civiel perspectief, ging de discussie niet zozeer over welke organisaties maar wel welke sociaal-culturele praktijken te subsidiëren waren met culturele middelen. Toen werd er gekozen voor een afbakening op basis van een open aanbod in de autonome levenssfeer, vrijwillige deelname, niet-beroepsgericht of los van enig schoolverband.

De sociaal-culturele participatie van kansengroepen blijft in het debat onder de radar. Beleidsmakers staan voor de uitdaging te definiëren wie de kansengroepen zijn en welk gewicht ze aan participatie willen toekennen. Uit de Participatiesurvey blijkt nog altijd een duidelijke participatiekloof, of een onderparticipatie van bepaalde groepen aan het bestaande aanbod. Andere uit te klaren factoren zijn het stimuleren van een inclusiebeleid – al dan niet gecombineerd met de erkenning van een categoriaal beleid – en het gewicht en de verhouding van het reguliere beleid tot het flankerende beleid. Tot slot is er de keuze voor de beleidshefboom: de wortel of de stok. Gelijke kansen of gelijke participatie veronderstellen echter een ongelijke inzet van mensen en middelen. Misschien moet er gedacht worden aan een kwetsbaarheidscoëfficiënt?

Ook de behoefte aan een complementair beleid blijft onderbelicht in het debat. Sociaal-culturele praktijken spelen zich af in de lokale gemeenschap en zijn dus automatisch ook een zaak van de lokale overheid. In de zoektocht naar nieuwe interbestuurlijke relaties, onder meer via de interne staatshervorming, mag het credo van de autonomie van de gemeenten geen alibi zijn van de Vlaamse overheid om niet te denken aan extra Vlaamse stimuli en hefbomen, niet noodzakelijk van financiële aard, om de relatie tussen de lokale overheden en de sociaal-culturele praktijken te steunen.

Bij het definiëren en herdefiniëren van een internationaal cultuurbeleid, is de onderbelichting van het sociaal-culturele volwassenenwerk een constante. De spreker pleit dan ook voor een beleidsvisie ter ondersteuning van de internationale samenwerking van het sociaal-culturele volwassenenwerk.

In voorlaatste instantie blijven samenwerken en partnerschappen onder de radar. In het beleidsdebat dat leidde tot het decreet van 2003 was het een belangrijke kwestie. Toen zijn er dan ook accenten gelegd voor een grote herstructurering van de sector, die zich voornamelijk voltrokken heeft bij de vormingsinstellingen, met schaalvergroting, federatievorming en de oprichting van de regionale volkshogescholen. Die grote herstructurering is recent. De praktijkgemeenschap vraagt ervoor te zorgen dat samenwerking niet belemmerd wordt, eventueel zelfs gesti-

muleerd, maar zeker niet verplicht. Bijzondere aandacht wordt gevraagd voor samenwerking over de grenzen van de beleidsdomeinen heen.

Tot slot zijn er meerdere beleidshefbomen. In het huidige decreet zit een systeem waarbij gedeelde samenlevingsvraagstukken die zowel de politieke als de praktijk-gemeenschap ter harte gaan, kunnen leiden tot gedeelde beleidsprioriteiten en een vorm van vitale coalities tussen de overheid en de organisaties. Daarover blijkt weinig uit het huidige beleidsdebat, alsook over het vraagstuk of er naast reguliere subsidies ook projectsubsidies nodig zijn. Voor beide kwesties moet er allicht een relatie tussen het ontwerp van decreet over het sociaal-culturele volwassenenwerk, het Participatiedecreet en het ontwerp van decreet over het regionale cultuurbeleid in overweging genomen worden.

13. Tussenkoms van Marius Meremans

Marius Meremans merkt dat Frank Cockx de conceptnota's snel doorbladerd heeft. In zijn conceptnota staat immers duidelijk dat participatie tot de onderstroom van het sociaal-culturele werk behoort. Het is echter geen expliciete decretale functie terwijl voor 40 percent van de organisaties het werken met kansengroepen een kernopdracht is. Oorspronkelijk was het trouwens de bedoeling het Participatiedecreet in het ontwerp van decreet over het sociaal-culturele werk te voegen. Voorts informeert hij of SoCiuS vindt dat een nieuwe definitie van het sociaal-culturele werk nodig is. Wat is de visie van Fred Dhont op de filmische benadering? Samenwerking mag volgens SoCiuS niet verplicht worden, maar moet de overheid het stimuleren? En zo ja, hoe? Wat is de mening over de samenwerkingsstimuli in de conceptnota van Marius Meremans? Als er nieuwe organisaties bijkomen, daalt het budget per organisatie, tenzij er samengewerkt wordt. Organisaties willen best samenwerken maar vinden niet altijd partners waarbij ze hun eigenheid kunnen bewaren. Misschien moeten er samenwerkingsvormen gezocht worden die dat wel mogelijk maken. Het Participatiedecreet blijft voorlopig behouden, maar wat moet er gebeuren met organisaties zoals hobbyverenigingen die daar onder vallen?

Organisaties voegen nu zelf de kwantitatieve gegevens in het registratiesysteem SISCAs in. Daar moet dus ook een vorm van controle op zijn. Vertrouwen is nodig, maar ook controle. En hoe worden de kwantitatieve gegevens van organisaties die uitsluitend via sociale media en andere virtuele kanalen werken, dan in kaart gebracht? Iedereen kijkt reikhalzend uit naar het ontwerp van decreet over het lokale cultuurbeleid. Het lokale niveau zal inderdaad zijn rol moeten spelen, volgens de spreker via samenwerkingsverbanden. Hij informeert naar de visie van SoCiuS.

14. Tussenkoms van Yamila Idrissi

Yamila Idrissi vraagt welke de grootste uitdagingen zijn volgens de sprekers.

15. Tussenkoms van Caroline Bastiaens

Caroline Bastiaens begrijpt dat Frank Cockx ervoor pleit om de sector via het ontwerp van decreet zuiver te houden. Moet ontmoeting voor hem een functie worden? Welke beoordelingscriteria vallen uit de sociaal-culturele methodiek te puren?

16. Tussenkoms van Bart Caron

Bart Caron wijst erop dat sommige provincies sociaal-culturele werkingen of praktijken steunen, die niet in aanmerking komen voor landelijke erkenning, maar toch te groot zijn voor de lokale besturen. Gezien de interbestuurlijke ontwikkelingen en het vooralsnog ontbreken van intergemeentelijke structuren daarvoor,

worden die middelen best verdeeld via een Vlaams regulerend kader. Blijven ze dan best in het kader van het sociaal-culturele werk, zoals ook dergelijke boven-lokale erfgoedpraktijken best onder Erfgoed blijven vallen? Of is het beter een regionaal ontwerp van decreet te maken waardoor er een afstand ontstaat tussen landelijke en regionale ontwikkelingen in het sociaal-culturele werk of het erfgoed?

Hij heeft de stellige indruk dat sinds het verschijnen van de conceptnota's het vertrouwen tussen de sector en de overheid alleen maar kleiner geworden is. Hij vraagt of deze indruk klopt. Aan een steunpunt, dat tussen de organisaties en de overheid staat, denkt hij die vraag te kunnen stellen. De sociaal-culturele methodiek is al een bouwsteen van de legitimering, met als neveneffect de afbakening. Ze heeft ertoe geleid dat er allerlei activiteiten en praktijken zich buiten het decreet ontwikkeld hebben, soms succesvol, ook financieel en subsidiegewijs, terwijl ze volgens Bart Caron naar inhoud wel degelijk sociaal-cultureel werk zijn. Eigenlijk zijn er twee keuzes: de sector sterker afbakenen en daarmee de legitimering nog sterker onder druk plaatsen, of expansief zijn en heroveren wat naar inhoud onder het sociaal-culturele werk valt. Dreigt het gevaar niet dat de sector morgen zuiver is, maar een klein eiland?

17. Antwoorden van Fred Dhont

Fred Dhont herhaalt dat de reflecties uit het beleidstraject kwamen. Vragen kan hij dus enkel beantwoorden in eigen naam en niet namens SoCiuS. Bij elk nieuw decretaal kader moeten de definities herbekeken worden, waar het precies over gaat en wat de finaliteit is. Dat is niet gemakkelijk, dat blijkt uit de vele termen en woorden die hier gelanceerd worden.

Het Participatiedecreet is er gekomen om de participatiekloof te dichten. Het was aanvullend op het reguliere beleid – flankerend dus – en het was transversaal beleid met tal van beleidshefbomen. De vraag over de hobbyverenigingen kan enkel beantwoord worden door na te gaan of ze passen in dat oorspronkelijke doel van dat decreet.

Gelijk welke sector er ondersteund wordt, de overheid staat altijd voor de uitdaging een zekere weging te geven aan organisaties. Momenteel wordt dat in het sociaal-culturele werk verdisconteerd op basis van formats, dus kwantiteit van afdelingen en vanaf 2003 ook groepen. Vandaag moet er opnieuw gezocht worden naar nieuwe werkwijzen. Ondertussen verenigen mensen zich ook virtueel. Ze leren ook anders dan alleen maar via de klassieke cursorische wijze. Moet de overheid dan bepalen hoe leren en gemeenschapsvorming plaatsvinden, of dat niet vooraf formatteren zodat organisaties de vrijheid krijgen om zelf hun werking te expliciteren? Zo krijgen organisaties ook de ruimte om te evolueren.

Hij is ervan overtuigd dat het belang van de regionale schaal alleen maar zal toenemen. Onderzoek staat dit. Voor participatie geldt de sociologische regio van 30 km, maar ook in het vormgeven van Mobiliteit, Zorg, Welzijn en misschien ook Cultuur wordt de regionale schaal belangrijk. Beleidsmakers moeten zich de vraag stellen hoe ze rekening kunnen houden met die duidelijke evolutie. Hij gelooft niet in gebiedsgerichte afbakeningen, maar wel dat het aantal regionale actoren alleen maar zal toenemen met andere formats dan vandaag. Zo ontstaan er al cross-overs tussen kunsten, erfgoed en sociaal-cultureel werk. Als het beleid dat wil erkennen en waarderen, dan rest de vraag waar de regionale actoren ondergebracht moeten worden. Als ze onder de sectordecreten vallen, worden ze tot de sector beperkt. Misschien is een opener beleid dan het regionale cultuurbeleid nodig om de hybride vormen een plaats te geven. Hiermee wil hij niet gezegd hebben dat de regionale werking geen plaats moet krijgen in het ontwerp van decreet over het sociaal-culturele werk. Het andere biedt echter de hypothese van de veelbelovendheid.

Samenwerking en partnerschap zijn niet hetzelfde als samengaan of fuseren, expliciteert *Marius Meremans*. Hij denkt niet dadelijk aan een fusie, maar aan het samen indienen van een dossier door twee organisaties.

Voor *Fred Dhont* moet die optie opengelaten worden. Zelfs binnen beleidsperiodes gebeuren er verschuivingen. Er mogen in ieder geval geen belemmeringen zijn, zodat de dynamiek van onderuit ruimte krijgt.

De filmische benadering is iets voor 2021. Als het de ambitie is bij het nieuwe ontwerp van decreet om een herijking te doen, is de vraag op welke basis die gebeurt. Worden er elementen uit de lopende beleidsperiode in rekening gebracht en hoe? Na een subsidievraag komt er een subsidiebeoordeling en een subsidieadvies aldus de conceptnota van de minister. Het subsidieadvies kan blijkbaar maar beperkt afwijken van het gevraagde subsidiebedrag, waardoor het voortbestaan van de organisatie, tenzij bij manifest malpresteren, niet in gevaar komt. Dat is voor de spreker de filmische benadering.

Al bij al blijft hij optimistisch. De vraag van de sector naar bijkomend overleg sluit uit dat er een vertrouwensbreuk is. Meer overleg is zeker nodig, maar dat mag niet zo opgevat worden als zou er nog geen dialoog geweest zijn. Het beleids-traject met de focusgroepen is daar een uiting van. De lange voorgeschiedenis van de sector bewijst dat deze zich telkens heruitvindt, maar ook telkens nieuwe verschijningsvormen vindt. Een beleidskader dat het goede borgt, maar voldoende open is om het bestaande te laten vervellen en nieuwe verschijningsvormen, dus de inherente vernieuwing, kansen geeft, is voor de spreker de grote uitdaging. Nieuwe verschijningsvormen zullen ook andere formats hebben. In de jaren zestig had niemand kunnen voorspellen dat er zoiets zou zijn als instellingen of cultuur- of gemeenschapscentra.

18. Antwoorden van Frank Cockx

Frank Cockx wil niet zozeer de sector zuiver houden – die vernieuwt immers voortdurend – maar wel de aard van het sociaal-culturele werk. De methodiek lijkt hem daar een goede basis voor. De sector heeft heel wat expertise, maar vooral in hun vakgebied, en te weinig agogische expertise, wat voor hem de kern van het sociaal-culturele werk is. Samen met de deelnemers de definitie bepalen en oplossingen zoeken, moet centraal staan. Dat kan allemaal pas als de belendende sectoren of concepten ook flexibel omgaan met de inrichting van hun zogenaamde sector. Dan zou het niet alleen mogelijk zijn dat organisaties samen een dossier indienen maar ook voor een deel van hun werking een sociaal-culturele subsidie vragen en voor een ander deel van hun werking bij Welzijn aankloppen. De mogelijkheid van een klaverbladbeleid, samen met en tussen de verschillende beleidssectoren, kan uitgewerkt worden.

Ontmoeting en ontspanning gebeuren spontaan, en moeten dus geen functie worden aangezien daar intentioneel op ingezet wordt. De kwestie is hoe vanuit een functiegerichte benadering andere processen te versterken. De verschillende criteria die de conceptnota's ter beoordeling naar voren schuiven, vallen allemaal te vatten onder de noemer sociaal-culturele methodiek. De methodiek is als een kast van Ikea: het is aan de organisatie om te bepalen welke boeken erin te zetten. Het beleid heeft wel iets te zeggen over de kast, maar niet over de boeken.

Bart Caron, voorzitter, dankt de sprekers voor hun presentaties en toelichtingen.

Bart CARON,
voorzitter

Caroline BASTIAENS
Cathy COUDYSER,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

ADHD	attention deficit hyperactivity disorder
DNA	desoxyribonucleic acid
FOV	Federatie van Organisaties voor Volksontwikkelingswerk
HIVA	Hoger Instituut voor de Arbeid (van de KU Leuven) (nieuwe benaming voluit = Onderzoeksinstituut voor Arbeid en Samenleving)
KU Leuven	Katholieke Universiteit Leuven
KVG	Katholieke Vereniging Gehandicapten
SISCA	Sector Informatie Sociaal-Cultureel volwassenenwerk en Amateur- kunsten
SoCiuS	Steunpunt voor Sociaal-Cultureel Volwassenenwerk
vzw	vereniging zonder winstoogmerk